

## Remissvar över Landstingsdirektörens Planeringsunderlag inför budgeten 2018

SPF Seniorerna har beretts tillfälle att lämna synpunkter på rubricerade underlag. Med hänsyn till att underlaget avser budgeten 2018, även om de ekonomiska ramarna sträcker sig fram till år 2021, är underlaget förvånansvärt allmänt hållet och det saknas enligt vår mening nödvändiga konkreta förslag för 2018.

### Hälso- och Sjukvård

Visserligen konstateras att befolkningen såväl ökar som att andelen äldre ökar, men vi känner stor oro för att inte tillräcklig hänsyn har tagits till dessa fakta liksom den verklighet med oacceptabla förhållanden som råder redan idag inom Hälso- och sjukvården, i synnerhet akutsjukvården, inom SLL. När det gäller de allmänt hållna ambitionerna med mål och riktlinjer har vi inget att invända. Däremot anser vi att riskerna är uppenbara att nödvändiga investeringar och tidplaner inte kommer att hålla. Därutöver är ett antal vårdplatser stängda p.g.a. bristen på sjuksköterskor och väntetiderna på akutmottagningarna är oacceptabla.

Trots en ökning med närmare 40 000 invånare per år och som självklart måste få som konsekvens att resurserna byggs ut, talas det i underlaget om krav på besparingar och effektiviseringar och att detta ska kunna ske inom administrationen. Räcker verkligen det? Något förvånande hänvisas det i underlaget till privata intressen och initiativ för att klara de ökade behoven av sjukvårdsresurser. Som exempel nämns att det finns externa intressenter för att bygga ett nytt sjukhus i anslutning till expansionen i Barkarby, vilket f.ö. handlar om 18 000 nya bostäder och 10 000 nya arbetsplatser. Vi har inget emot privata utförare i sig, men planeringsansvaret för om ett sjukhus skall byggas eller inte måste ligga på SLL, Det ansvaret kan SLL inte avhända sig. Här måste HSN och SLL sätta ner foten och fastställa om det krävs ytterligare ett akutsjukhus inom länet. Som beställare av sjukvård är man ansvarig för att det finns ett utbud av resurser.

Samtliga akutsjukhus inom SLL är föremål för omfattande ombyggnader, men det räcker med att ett projekt blir försenat så påverkar det förutsättningarna på övriga ställen. Senast i raden av aviserade förseningar står NKS som vill senarelägga tömningen av den gamla huvudbyggnaden. Därmed låses ekonomiska resurser i den gamla strukturen i stället för att fördelas till övriga akutsjukhus som skall ta över en del av de patientgrupper som inte längre skall erbjudas vård på NKS.

Ett annat exempel är att färdigställandet av geriatriken i Sollentuna är försenat. Samtidigt som behovet av geriatriska platser ökar. En annan pusselbit för att inte minst tillgodose behoven hos en ökad andel äldre bland befolkningen är genomförandet av de nya

närakuterna, som samtliga borde vara på plats redan nu. Här krävs en omprioritering, så att samtliga är i drift snarast möjligt. Vi saknar vidare krav och ambitioner vad gäller äldremottagningar. Satsning på geriatriska vårdplatser, närakuter och äldremottagningar är de tre områden där satsningar i närtid är nödvändiga. Situationen på akutmottagningarna är oacceptabla inte minst för de mest sköra äldre för vilka väntetiderna har ökat med bl.a. uppkomna trycksår som följd. Denna patientgrupp har i de allra flesta fall inte behov av akutsjukhusets resurser utan alternativt är direktintag på geriatriska vårdavdelningar, fungerande närakuter och äldreenheter med geriatrisk kompetens. En annan effekt av bristen på geriatriska platser är att återinskrivningen av 80+ inom sju dagar på akutsjukhusen är 8,2%. Det är självklart inte acceptabelt att en gammal och sjuk person ska åka ut och in på sjukhus. Överlevnaden på särskilda boenden visar på samma sak. De har utvecklats till hospice i stället för boende med behov av omvårdnad och service. Återigen är en viktig del i lösningen på nu beskrivna problem: Samverkan mellan kommun och landsting! Om hela denna problematik sägs ingenting i planeringsunderlaget. Vad som sägs är att satsningen på geriatriska platser skall ske på de sjukhus där den mediciska kompetensen finns och det förefaller vara en riktig bedömning. Dock sägs inget om när och hur den satsningen skall ske. Vi vill också tydligt markera att antalet geriatriska platser behöver öka på de nu aktuella sjukhusen. Man får heller inte glömma att när Sollentuna är klar läggs Danderydsgeriatriken ner. Vidare anser vi att äldrepsykiatri är ett eftersatt område, som behöver ökade resurser. Om detta sägs inget i planeringsunderlaget.

I planeringsunderlaget talas mycket om satsning på nätverkssjukvård, vilket vi också anser skulle medföra ett effektivare utnyttjande av befintliga resurser. Vi anser att man bör börja med att prioritera de mest sköra äldre och skapa team kring den enskilde patienten. Detta kräver samverkan med kommunerna för att det skall fungera. Vi anser att det borde finnas en del att lära av erfarenheterna från Norrtälje.

Personal- och kompetensförsörjning inklusive en nödvändig satsning på arbetsmiljöfrågorna måste ges högsta prioritet. Det är helt oacceptabelt att hela vårdavdelningar står tomma p.g.a. personalbrist. Enligt vår uppfattning är det inte bara en lönefråga. Arbetsmiljöfrågorna måste få en ökad uppmärksamhet. Målstyrning ger i normalfallet en ökad frihet för medarbetare att själv avgöra hur man skall nå målen. I dag upplever samtidigt personalen på alla nivåer att de ökade kraven på dokumentation lett till precis motsatsen, nämligen en ökad detaljstyrning.

En fråga som inte alls nämns i planeringsunderlaget är ersättningssystemets utformning. Styrkan i ekonomiska incitament som styrmedel skall inte underskattas. Om man menar allvar med nätverkssjukvård krävs ett ersättningssystem som tydligt prioriterar samverkan, annars blir det ingen samverkan.

### **Kollektivtrafiken**

När det gäller färdtjänsten måste de personer som nyttjar dessa tjänster kunna känna trygghet i att systemet fungerar. Så har fallet inte varit under senare år. Alltför ofta händer det att beställda bilar inte kommer på utlovad tid, vilket medfört att exempelvis tider för sjukhusbesök fått skjutas på framtiden. Detta är helt oacceptabelt och en nonchalans

gentemot kunderna, som aldrig skulle accepteras vid en "ordinarie" taxikörning. Pensionärsorganisationerna finns företrädna i Trafiknämndens samverkansråd och anser att det är självklart att företrädarna får ta del av såväl upphandlingsunderlag som utvärdering i anslutning till nästa upphandling.

När det gäller kollektivtrafiken är vi positiva till att enhetstaxa införts och zonsystemet avskaffats. Detta är krav som vi framfört vid ett flertal tillfällen. Vi har full förståelse för att i en strävan att samtidigt åstadkomma förenklingar kan inte alla olika gruppers intressen tillgodoses. Dock har vi ett par förändringar som vi ställer oss negativa till och som inte kan vara en konsekvens av kraven på förenklingar och överskådlighet. Det gäller den tidigare s.k. 120 minutersregeln och som nu sänkts till 75 minuter utan någon närmare motivering. Den andra förändringen är att man slopat sommarkortet för pensionärer också utan någon motivering. Snarare verkar slopandet ha smugits in för att inte väcka allt för starka reaktioner, vilket är helt oacceptabelt.

Slutligen vill vi ta upp frågan om landstingsbidrag till pensionärsorganisationerna. Utan någon särskild motivering har bidragen successivt minskat under 2000-talet och sett som bidrag per medlem ligger bidragen inom SLL lägst i landet. Vi ser fram emot en dialog om vilka riktlinjer som styr bidragen till pensionärsorganisationerna inom SLL.

Sammanfattningsvis anser vi att:

- Resurser sätts in för att förhindra att ytterligare förseningar sker inom beslutade och planerade åtgärder inom akutsjukvård, närakuter och geriatrik.
- Att ersättningssystemet ses över så att vårdteam kring den enskilda patienten kan etableras med samverkan mellan landsting och kommun
- Vi blir delaktiga i upphandling och utvärdering av den framtida färdtjänsten
- Beslutet om 75-minutersregeln och slopandet av sommarkortet för pensionärer inom SL omprövas
- Landstingsbidragen till pensionärsorganisationerna ses över

Stockholm 2017-04-18

*Monica Ulfhielm*

Monica Ulfhielm, ordförande, SPF Seniorerna, Stockholmsdistriktet